Muharem Štulanović

KO SU VEHABIJE ?

vehabizam i vehabije

Autor:

Muharem Štulanović

Pregledao:

Ebu Usama el Džeziri

Pomoćni ured za dawu - Riyadh

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

2008 -1429

islamhouse.com

Muharem Štulanović

KO SU VEHABIJE?

Rijad, 2008. godine

KO SU "VEHABIJE"???
(Ši'ije i termin vehabizma)

Prvo, ako hoćemo da razumijemo ovaj razvikani i izvikani termin „vehabizam", kao i sadašnje konotacije njegove upotrebe, vratimo se knjizi iranskog, ši'ijskog, vjerskog vođe Homeinija, koja je izdana 1941. g. a nosi naziv „Otkrivanje tajni". [3]

U toj knjizi Homeini navodi njihov ši'ijski „hadis", koji je za ehlus-sunnet apokrifan, izmišljen i slagan na Poslanika, a.s. Na temelju toga „hadisa" ši'ije grade svoj odnos prema vjeri i muslimanima ehlusunnetske provenijencije.

Iz tog lažnog hadisa razumije se da su kaburovi Alijinih potomaka vredniji od poslanika i njihovih kaburova. To su „džennetska" mjesta. Ko ih posjeti, biva nagrađen kao i onaj ko ode sedamdeset puta na dobrovoljni hadž (osim obaveznog hadždža) i postaje „čist" od grijeha kao da ga je majka tek rodila. Ko bude gradio mauzoleje (turbeta) na njihovim kaburovima, kao mjesta ibadeta, imaće nagradu kao da je pomagao Sulejmanu Davudovu u izgradnji Kudusa... Nasuprot toga, ko to ne bude vjerovao i bude to osuđivao kao zinaluk (i druge grijehe), biće „najgori" u Poslanikovu, a.s.,

ummetu, i neće biti obuhvaćen njegovim šefa'atom (zagovorništvom).
Odnosno, takvi postaju VEHABIJE po imenu Ibn Abdul-Vehhaba koji je sa svojim pristalicama očistio Arabijsko poluostrvo od turbeta, mauzoleja, svetišta i dovišta na kaburovima, promovišući čisti monoteizam bez zabranjenog kaburskog, ili drugog posredništva, a koje opet, igra veliku ulogu u šiijskoj doktrini i „ibadetskoj" praksi.

Zbog toga je Homeini u svojoj knjizi prosuo salve mržnje napadajući Saudijce (po njemu vehabije) i Saudiju kao „zemlju koja se odrekla vjere" (rušenjem turbeta, mauzoleja, nadgrobnih spomenika i boreći se protiv raznorazanih izvitoperenosti). Zato on traži „od države Irana i iranskog naroda da kazni" te „divljake i pustinjake iz Nedžda". Prema njegovu mišljenju oni su „bez ikakvog znanja, iskustva i bogobojaznosti izišli iz okvira nauke, spoznaje i vjere" pa im „treba uskratiti vjerska i dunjalučka prava". [4]

Vehabizam u Bosni

Ratnom inercijom i dolaskom muslimana iz čitavog islamskog svijeta kod nas, neko je vješto ubacio i ovaj termin „vehabije", ne da označi pripadnika ili sljedbenika Muhammeda b. Abdul-Vehhaba, već da označi sve ono što nije pozitivno i afirmativno, što izaziva averziju javnog mnjenja, želeći da se ta averzija fokusira na one koji se najviše i najtvrđe drže vjerske prakse. Na one koji svoju islamsku

pripadnost i praksu transparentno pokazuju čak i izgledom: bradom, nošnjom, dolaskom u džamiju, prihvatanjem raznih sunneta, adaba i manje značajnih propisa (sunnetuz-zevaid), i da ih optuži i žigoše novotarima i onima koji mijenjanju hanefijski mezheb. Tome je podvrgnut svaki onaj ko se ne drži običajnog bosanskog islama i ko se drzne da tu praksu podredi nekakvoj analizi i provjeri autentičnosti kroz šerijatske izvore i meritornu mezhepsku literaturu. Svi oni se etiketiraju s atributoim vehabizma i shodno tome (prema pokliču iz Homeinijeve knjige) treba im, „uskratiti vjerska i dunjalučka prava”.

I doista, tako je u Bosni prihvaćena ova borbena ši'ijska opcija protiv tzv. vehabija, ustvari opcija koju su oni lansirali protiv muslimana autentične ehlusunnetske provenijencije. Tako su neki kod nas iz raznorazanih razloga i opcija, započeli borbu protiv autentičnog islama žigosanjem i napadanjem na „vehabijsku”, ustvari sunnetsku, ispravnu praksu.

Mnogi od oponenata, koristeći medije, utrkivali su se da što surovije i beskurpuloznije napadaju navodni vehabizam. Čitav jedan vremenski period bio je rezervisan za monološko polemisanje o toj temi, o promjeni mezheba (neki nisu znali ispravno izgovoriti ili napisati ni riječ „mezheb” pa su pisali „mesheb” pokazujući i time svoju „stručnost”), o navodnoj sprezi vehabizma sa neprijateljima islama i sl. Zapravo bili su to „stručnjaci” koji doista nemaju šta reći

na pomenute teme, osim izliva gotovo fanatične mržnje, koja se vjerovatno akumulirala u danima rata na sve i svašta i onda pokuljala na prvo na šta se ukaže prstom ponoseći se kako puše, ne nose bradu „drže se hanefijskog mezheba" i sl. Nisu imali nikakvog legitimiteta niti potrebnih školskih, akademskih nominala ili kvalifikacija sa poznatih islamskih univerziteta da bi govorili o islamu na stručan način, utemeljen na šerijatskim izvorima, kao što bi trebala da ima ulema i oni koji govore o islamu. Što nisu vodili medicinske ili neke druge rasprave?! Zar za sve specijalnosti ne treba stručnost?!

Neke stvari su bile vrlo simptomatične:

Prva stvar je blagonaklonost nekih pojedinaca i grupa sa kojom se odnose spram ši'ijskog nepriznatog učenja od strane ortodoksnog autentičnog islama i u isto vrijeme fokusirana averzija i antipatija pa čak i borba protiv KONSENSUSOM ISLAMSKOG UMMETA PRIZNATIH MEZHEBA. Činjenica je da se kod nas pojavila i pokušala distribuirati knjiga „Svjetlo istine",[5] izdane od Kulturnog centra pri ambasadi Islamske Republike Iran u R BiH, u kojoj se eksplicite napadaju dva najautentičnija hadiska izvora, „Sahih" Buharije i Muslima. Hadisi u njima okvalifikovani su kao „ jasno... legende i bajke koje su ispričali primitivni laički umovi"[6], odnosno to su „krivotvoreni i izmišljeni hadisi"[7].

Nemam ništa protiv prijateljstva sa bilo kojom zemljom, a sa Iranom pogotovu. Naprotiv, treba iznalaziti mostove i načine mogućeg političkog, ekonomskog ili bilo kojeg drugog približavanja. Samo to ne smije biti nauštrb vjere i „vehabizacijom” onih koji se drže vjere, niti po cijenu da se na našem jeziku, u našoj zemlji, pišu knjige čiji sadržaj je usmjeren na rušenje drugog izvora naše vjere.

Druga simptomatična stvar je da se kod nas, iza rata, počinju praviti turbeta i mauzoleji poznatih boraca, mudžahida i šehida, što nema veze sa islamom i hanefijskim mezhebom, nego je čisto šiijska i derviško-sufijska doktrina. Po islamu to je zabranjeno, pošto islam ne dozvoljava nikakvu gradnju na kaburovima.

Muslim i drugi bilježe vjerodostojno predanje u kome se kaže da je Fedaletu b.'Ubejd, pošto je umro neko od njegovih drugova u Bizantiji, naredio da mu se kabur poravna, obrazlažući to riječima: „Čuo sam Allahova Poslanika, a.s., da je naredio poravnavanje kabura.” (Dakle, nema nikakve gradnje na kaburu. On mora biti poravnat.)

Alija, Allah bio zadovoljan njime, prenosi da mu je Poslanik, a.s., stavio u zadatak: „Ne ostavi spomenik, kip, idol, a da ga ne uništiš, niti uzvišeni (uzdignuti) kabur a da ga ne poravnaš.”

Ševkanija kaže: „Poznato je da je podizanje kabura više od dozvoljenog (iznad jednog pedlja) haram. To su oglasili učenjaci koji slijede Ahmeda, Šafiju, i Malika." [8]

Nadalje, simptomatično je da se pogled na vjeru toliko redigovano simplificirao kod nekih naših zvaničnika, vjerskih i političkih, tako da gledano sa jednog macro nivoa, a kroz prizmu raznoraznih interesa (samo ne vjerskih), stiže se dojam da se kod nas razvila i prihvatila teza, kako se muslimani dijele na ehli sunnet i vehabije. To predstavlja takvu dezinformaciju, koja se nikako ne može u jednom normalnom diskursu prihvatiti ni kao teza, a kamoli kao „istina" sa kojom se operiše u bilo kakvom iole naučnom promišljanju islama i islamske prakse. Podjela muslimana na grupaciju ehli sunneta, ši'ija i vehabija, ušla je kod nas čak i u „ozbiljnu, naučnu" literaturu, pa je možemo naći u običnoj dnevnoj štampi, periodici IZ-e, pa čak i u novom izdanju geografskog atlasa za osnovne i srednje škole (izdanje Sejtarije). U tom atlasu se muslimani dijele na „ehlusune, šije i vehabitije" [9].

I da dezinformacija bude gora, a bruka veća, zemlja u kojoj se pojavio islam prije 14 vjekova i gdje je rođen posljedni Poslanik, a.s., gdje se nalazi njegov grad Medina i u njoj njegova džamija, gdje se nalazi Mekka i u njoj Kjaba, kao prvi i najsvetiji hram za sve muslimane svijeta, gdje se nalazi mjesto i pravac okretanja u namazima (kibla) za sve muslimane svijeta, gdje se nalaze sveta

obredna hadžska mjesta, kabur Poslanika, a.s., i njegove porodice i ashaba itd., obojena je u tom geografskom atlasu kao zemlja nekakvih vehabitijja (dakle kao da nisu muslimani!).

Islamski ummet se složio (idžma') sa legitimitetom poznatih i priznatih mezheba, i time da je sunnet Poslanika, a.s., drugi centralni izvor Šerijata, tako da „izbacivanje" ta dva izvora (idžma'a i sunneta) tezom vehabizma i unificirane mezhepske prakse nije ništa drugo nego direktno rušenje vjere.

Termin vehabizma nije ništa drugo, dakle, nego jedan od „izama" koje neprijatelji islama poturaju muslimanima. Prije su to bili termini islamski fundamentalizam, islamsko tvrdolinijaštvo, islamski ekstremizam, islamska zelena transverzala i panislamizam. Danas je to vehabizam, a sutra će već biti nešto drugo.

Dilema: „Grijesi" vehabizma ili valjana sunnetska praksa?

Ovdje nam je cilj da analiziramo praksu zbog koje se neko proziva kao tzv. vehabija pa da utvrdimo da li je ta praksa u skladu sa vjerom ili nije? Da li je u skladu sa priznatim ehlisunnetskim mezhebima ili nije? I da li se neko predstavlja kao vehabija, kao što

se neki predstavljaju sufijama, dervišima, šiijama i sl., ili je to pogrdni naziv neprijatelja islama za one koji se drže vjere?

Da bi se to utvrdilo, moramo se osvrnuti na ono što smatraju i nazivaju vehabizmom. Da to podredimo jednoj fikhskoj i usulo-fikhskoj analizi, te komparaciji kroz vjerske izvore i utvrdimo da li je to vjera; pa ako jeste da se javno kaže i potvrdi vjerom, osuđujući svakog onog ko to obezvređuje i napada, ukazujući mu da takvim činom i odnosom obezvređuje, omalovažava i napada na vjeru, i da to ne radi ako je musliman; ili je to (eventualno) nova vjera, i novo tumačenje vjere, pa da se to osudi i izbaci iz prakse.

„Grijeh" aminovanja naglas

Oni koje nazivaju vehabijama, aminuju naglas kod džematile namaza, kada imam završi sa učenjem „Fatihe". Ima li to osnova u vjerskim izvorima ili je „grijeh" zbog koga treba optužiti nekog muslimana da je vehabija?!

Izgovaranje „amin" naglas u namazu je sunnet, ali ne po hanefijskom mezhebu. Prenosi se dosta predanja (hadisa) iz kojih se razumije da svi klanjači (imam, oni koji klanjaju džematile i pojedinac) izgovaraju „amin" naglas poslije „Fatihe", u namazima u kojima se uči naglas, i u sebi, u namazima u kojima se uči u sebi.

Nu'ajm kaže, a Buharija je zabilježio (ta'likan, bez lanca prenosilaca): „Klanjao sam za Ebu Hurejrom koji je proučio ‚Bismillahi' zatim ‚Fatihu' pa kada je izgovorio ‚veled-dallin' izgovorio je ‚amin' a i klanjači su izgovovorili ‚amin'. Iza selama Ebu Hurejre je rekao: ‚Tako mi Onog u čijoj ruci je moja duša, moj namaz je sličniji namazu Poslanika, a.s., od namaza bilo koga od vas.'" Ovo predanje bilježe Nesaija, Ibni Huzejme, Ibni Hibban i Ibni Siradž.

Ata' kaže: „Ibnuz-Zubejr bi izgovorio ‚amin' a onda bi to oni koji klanjaju za njim podržali naglas da bi se džamijom prolomilo ‚amin'".

Prenosi se od Vaila b. Hudžra, Allah bio zadovoljan s njime, a Ahmed bilježi, da je rekao: „Čuo sam Poslanika, a.s., kada prouči ‚gajril-magdubi 'alejhim, veled-dallin' da kaže ‚amin' otežući glas."

Ebu Davudova verzija ovog predanja pominje da je „...podizao glas izgovarajući ‚amin'."

Ata' još kaže: „Zapamtio sam dvjesta ashaba u ovoj džamiji, kada bi imam proučio ‚veled-dallin' džamijom bi se prolomilo naglas ‚amin'."

A od Aiše, Allah bio zadovoljan s njome, prenosi se da je Vjerovjesnik, a.s., rekao: „Danas vam židovi ni na čemu ne zavide

kao na ‚selamu' i izgovoru ‚amin' za imamom." Ovo predanje bilježe Ahmed i Ibni Madždže.

Dakle, bez ikakve sumnje izgovaranje „amin" naglas je od vjere i njegovo prakticiranje nije vid novovjerstva ili biď'ata, nego sunnet, praksa Poslanika, a.s.

Neki naši imami, u nastupu nekakvog mezhepskog šovinizma, neznanja i džehaleta, znali bi upozoriti i naređivati prije klanjanja da se „amin" ne izgovara naglas, a ako bi to neko uradio, prekinuli bi namaz, što sigurno nije u duhu vjere niti hanefijskog mezheba, nego šejtanski nagovor koji može biti efikasan samo kod zagriženih, džahila-neznalica. Uostalom, neka takvi pogledaju, u hanefijskom fikhu kada se to i iz kojih razloga smije prekinuti namaz. I čiji to mezheb slijede kada prekidaju namaz zbog nečije primjene sunneta Poslanika a.s.? To može biti samo mezheb Iblisa, la'netullahi 'alejhi (neka je Allahovo prokletstvo na njega).

Posebno bih preporučio glasno izgovaranje „amin" u namazu teravije, koja se klanja duže i postaje monotona bez aktivnog učešća klanjača, tako da bi se oni i na takav način konstantnim izgovorom „amin", na svakom rekatu iza proučene „Fatihe", iznova, lakše vraćali i skoncentrisali na namaz, ako im misli odlutaju.

„Grijeh" dizanja ruku prije i poslije ruku'a

Ima muslimana koji prilikom klanjanja dižu ruke kada hoće ići na ruku' i kada se dižu sa njega. Da li ta praksa ima svoje vjersko utemeljenje ili je vid novotarije protiv koje se treba boriti, a onoga koji to čini zvati vehabijom?!

Lijepo je dići ruke prilikom ruku'a i dižući se sa njega. Dvadeset i dva ashaba prenose da je Poslanik, a.s., to činio. Bilježe Buharija, Muslim i Bejhekija od Ibni Omera, Allah bio zadovoljan s njime, da je rekao: „Vjerovjesnik, a.s., bi kada hoće stupiti na namaz, dizao ruke naspram ramena i izgovarao tekbir, a kada bi htio ići na ruku' dizao bi ih na isti način, također, i kada bi se dizao sa ruku'a. Onda bi rekao: ‚Semi'allahu limen hamideh, rabbena ve lekel-hamd.'"

Bejhekija je još dodao na ovo u svojoj verziji: „Ovako je Poslanik, a.s., klanjao dok se nije susreo sa svojim Gospodarem (dok nije umro)."

„Grijeh" dizanja ruku poslije dva rekata

Također, kakav je status dizanja ruku nakon što se klanjaju dva rekata farda i pođe dizati na treći, kod trorekatnog i četvero-rekatnog farda?

Buharija, Ebu Davud i Nesaija bilježe predaju od Ibni Omera, r.a., da je on, kada bi se dizao nakon dva rekata, dizao ruke, pripisujući to praksi Poslanika, a.s.

Klanjati na ovakav način, dakle, oponašati praksu Poslanika, a.s., nije nikakva novotarija u vjeri.

„Grijesi" nakon selama kod fard-namaza

Kakav je status zikra nakon završetka fard namaza? Da li se klanja odmah sunnet, kod namaza u kojih ima sunnet poslije farda, ili se prije toga prouči zikr? I da li se uči zajednička dova, džematile?

Što se tiče učenja zikra poslije fard namaza, to je praksa i hanefijske pravne škole. U Kjafijinom djelu o namazu ne govori se ništa o učenju i zikru nakon namaza, što automatski upućuje na to da je to, po njemu, zasebna tematika koja ne ulazi direktno u namaz, niti govori o statusu klanjanja sunneta i nafila neposredno nakon farda, ili rastavljenih sa zikrom, kao ni o vrijednosti klanjanja sunneta i nafila zajedno sa fardom u džamiji ili kod kuće.

Praksa naših muslimana je da se sve to klanja zajedno, da su to gotovo sastavni dijelovi obaveznih namaza, u kojima se ne rastavljaju farzovi od sunneta nego završavaju još i sa zajedničkom dovom i zikrom, pa čak se dešava da neki, ako ne mogu vremenski stići

klanjati sve (fard i sunnete sa zikrom i dovom), propuštaju kompletan namaz ne klanjajući ga nikako.

Kjafija ne spominje u svome djelu „Hadikatus-salah”, korelacijsku vezu obaveznog namaza (farda), neobaveznog (sunneti-nafile) i zikra.

Zbog važnosti namaza i naučne objektivnosti, pogledajmo o tome u jednom od najpoznatijih hanefijskih izvora „I’laus-sunen“ od Zafer Ahmed El-’Usmanija, poglavlje: OBJAŠNJENJE ONOGA ŠTA SE UČI NAKON PREDAJE SELAMA, a koje se nalazi u trećem tomu na str.: 194 - 207.

U tom poglavlju se između ostalog kaže:

„...Rekoh:

...Doista je doviti neposredno nakon završetka svakog propisanog fard namaza mustehabb, sa dignutim rukama, kao uostalom što je poznato i rasprostranjeno po našim islamskim zemljama.

A neka se Allah, dž.š., smiluje novotarima u nekim pokrajinama Indije koji su uveli u praksu da imam i džematlije ustaju odmah poslije farda, kad prouče: ‚Allahumme entes-Selamu...’, onda klanjaju

sunnete ili nafile, pa onda imam nakon ‚Fatihe', naglas, ponovno uči dovu dok džematlije aminuju.

To što čine, rade u smislu stalne obaveze, tako da obični svijet smatra da je taj vid dove nakon sunneta ili nafila, zajedno sa imamom, namaska obaveza, pa čak ako se imam malo duže zadrži na sunnetima zamjere mu: ‚Vidi ga, mi čekamo na drugu dovu a on rastegao sa sunnetima...'

Mutevelije džemata traže od službenih imama da moraju obavezno učiti tu dovu poslije sunneta, inače ih razrješavaju dužnosti i neće da klanjaju za onima koji ne rade po njihovom običaju.

Allaha mi, to je doista novotarija u vjeri, jer si se mogao uvjeriti iz hadisa navedenih u tekstu poglavlja OBJAŠNJENJE ONOGA ŠTA SE UČI NAKON PREDAJE SELAMA [10]; broj dvanaest, da: ‚Poslanik, s.a.v.s., nije klanjao dva rekata sunneta nakon džume, i dva rekata nakon akšamskog farza, osim u porodici - kod kuće.' (hadis je stepena hasen), i broj trinaest, da je: ‚Poslanik, s.a.v.s., bio pitan o tome šta je vrednije: namaz u kući ili namaz u džamiji, pa je rekao: Vidiš li kako mi je stan blizu džamije? Da klanjam u kući, draže mi je nego u džamiji, osim ako se radi o farzu, propisanom namazu.' (hadis je stepena sahih-vjerodostojan ili hasen).

U svim tim tekstovima imamo dokaz da je običaj Poslanika, s.a.v.s., bio da praktikuje sunnete i nafile u kući. Nije utvrđeno ni u jednom hadisu da se on poslije toga vraćao u džamiju na dovu. Osim toga, to bi bilo otežavajuće, što je potpuno razumljivo.

Također, ranije je navedeno da mendub (ono što je lijepo činiti) postaje mekruhom ako se podigne na stepen koji mu ne pripada, pa je, naime, desna strana privilegovana (mustehabb) u svim ibadetskim aktivnostima. Međutim, Ibn Mes'ud je to pokudio pobojavši se da to ne proglase obavezom, vadžibom. Kako je tek sa onima koji tvrdoglavo ostaju na novotariji i grijehu?

Ne upotpunjuje se dokaz ove grupe sa predajama u kojima se kaže da je Poslanik, s.a.v.s., ponekad klanjao nafile u džamiji, kao što bilježi Et-Tahavi u knjizi „Me'anil-Asar" od Ibn 'Abbasa: ‚... da je Poslanik, s.a.v.s., klanjao jaciju namaz, a potom ostao klanjajući, dok svi nisu izašli iz džamije.',

ili kao što bilježi Ebu Davud od istog prenosioca: ‚Poslanik, s.a.v.s., je odužio učenje nakon akšama, dok svi nisu izašli iz džamije.,

pošto klanjanje nafile u džamiji nije pokudio niko, a ovdje je predmetno pitanje njenog vrednovanja i džematile dove poslije neobaveznih namaza.

Veća vrijednost nafile je u kućnom obavljanju, kao što smo naveli potvrđujući to riječima Poslanika, s.a.v.s., (el-hadis el-kavli) koje se preferiraju nad njegovom praksom (el-fi'l) kao što je pravilo metodologije isl. jurisprudencije, tako da praksa (u ovakvim slučajevima kada dođe u kontradikciju sa rječima) ima samo status dozvole.

A u ovim i drugima vijestima, nemamo nešto što bi upućivalo da je Poslanik, s.a.v.s., nakon ovih neobaveznih namaza koje je obavio u džamiji, okupljao ljude i džematile dovio. Naprotiv, iz njih se razumije da je Poslanik, s.a.v.s., bio zauzet sa namazom i učenjem toliko da bi svi u tom vremenu izašli iz džamije. Prema tome, gdje je dokaz koji potvrđuje da je bila i (zajednička) dova, nakon nafila (sunneta) u džamiji?

Također, prisiljavanjem imama i džematlija da praktikuju sunnete i nafile u džamiji imamo promjenu onoga što je ušerijaćeno i onoga što je šerijatski vrednije, te ograničavanje onoga u čemu je Allah, dž. š., dao izbor, tako da taj čin prisile postaje zabranjena novotarija koju je haram činiti.

Ranije smo naveli u tekstu Ebul-Ahvesa da je Ibn Mes'ud rekao:

‚Ako imam završi sa namazom i ne okrene se, niti nastavi sa daljim klanjanjem imajući neku potrebu, ostavi ga i idi, njegov namaz je upotpunjen.’ (prenosioci ove predaje su potpuno povjerljivi).

U djelu „Medžme’uz-zevaid” imamo još direktniji dokaz (1-200) gdje se kaže:

‚Prenosioci ove predaje su povjerljivi’, a od Ibn Mes’uda se prenosi da je rekao:

‚Kada imam preselami, a čovjek ima neku svoju potrebu, nema ga više šta iščekivati da mu se okrene licem, pa i ako prekine namaz i selam...’

U svemu ovome imamo dokaz za dozvolu napuštanja i odlazak klanjača za svojim poslom nakon završetka imama sa (fard) namazom i njegovog preselamljivanja.

U obaveznosti dove nakon sunneta i nafila, mijenjanjem ove (šerijatske) dozvole, bilo bi otežavanje imamu i džematlijama bez ikakva opravdanog razloga, jer im je šerijatski dozvoljeno da klanjaju nafile u džamiji, ili kući, ili gdje već hoće, ili konačno da se raspu nakon farda i idu za svojim potrebama. Kaže Uzvišeni Allah:

‚A kada se namaz obavi, onda se po zemlji raziđite i Allahovu blagodat tražite...' [11]

Oni nemaju dokaz ni u tome što je došao jedan opći poticaj da se dovi nakon namaza, bilo da se radi o fardu ili nafili, jer u tome nema nikakvog dokaza da se to radi džematile ili da se u tome mora neko iščekivati.

Također, ni u onome što navodi Eš-Širinbilani u djelu *„Nurul-idah"* i njegovom komentaru nakon riječi: ‚Ustajanje i klanjanje sunneta neposredno nakon farda je sunnet.', kada kaže:

‚Mustehab je imamu, nakon što preselami, da se okrene na lijevu stranu zbog klanjanja neobaveznog namaza poslije farda, i mustehab je da se poslije tog namaza okrene ka džematlijama, da tri puta Allahu istigfar učine, da uče „mu'avvizat" i „ajetul-Kursijj", da prouče tespih - po trideset tri puta „subhanellah", „elhamdulillah" i „Allahu ekber"- a zatim dove za sebe i za ostale muslimane, podignutih ruku...'

U svemu ovome nema dokaza da se to učenje i dova uče džematile, niti da se uče u džamiji, jer sama množina ne upućuje na džemat i zajedničku aktivnost u osnovi, na šta upozoravaju šerijatski pravnici.

Prema tome, njegove riječi znače da muslimani trebaju učiti propisane vidove zikra nakon fard namaza, svako ponaosob, doviti svako za sebe i ostale muslimane, jer je Eš-Širinbilani sam prije toga rekao da je sunnete vrednije praktikovati daleko od „rija'a", a za postizanje toga je kuća ili nešto drugo...(str.:182).

Pošto je kod njega vrednije praktikovati sunnete kod kuće i sl., pa kako je moguće iz njegovih riječi '...da Allahu istigfar čine, da mu zahvale (el-hamdulillah izgovoriti)...' izvesti zaključak da to znači džematsko praktikovanje u džamiji?!

Također Eš-Širinbilani je ranije naveo prenoseći iz „Medžme'ur-rivajat" da kad neko završi sa svojim namazom, onda uči zikr ako hoće sjedeći, ili ako hoće stojeći. A njegove riječi: '... i mustehab je da se poslije tog namaza okrene ka džematlijama...', ne znače da im se okreće radi dove, nego je mustehab da na takav način prekine okretanje prema kibli, koje je bilo radi imameta pred džematom u propisanom fard namazu, bilo da im se okrene i sjede na svom mjestu, ili se podigne pa ode za svojim poslom, kao što je on oglasio i mogućnost izbora u svemu tome (str.: 182.), pošto se sa svim tim radnjama prekida pomenuto okretanje leđa klanjačima, pa to shvati! A Allah upućuje koga hoće na pravi put..."

Ako neko slučajno misli da je ovo stav samo ovog autora hanefijske provenijencije, neka zaviri i u druge mezhepske izvore pa će naći,

recimo: „...da je najvrednije klanjati sunnete u stanu (kod kuće), osim teravije." [12]

Prema tome hanefijsko najvrednije mišljenje je da se sunneti klanjaju kod kuće. Kad je to tako, onda, logički se isključuje i mujezinluk (osim ezana i ikameta), zajednički zikr, zajedničko dovljenje sa imamom itd., jer u mezhepskom mišljenju nije došlo da se poslije tih obavljenih sunneta kod kuće, najvrednije ponovo vratiti u džamiju, pa doviti zajedno sa imamom.

Zato, praksa onih koji ovako postupe, ne može se tretirati vehabizmom, novovjerstvom i sl. To je praksa hanefijskog mezheba.

„Grijeh" nemujezinjenja (osim ezana i ikameta)

Kod nas je običaj da muezzin uči toliko povišenim tonom naglas, pored ezana i ikameta, još neke vidove zikra koga bi trebali učiti svi klanjači, da ometa i sprečava sve ostale u tome, ili ometa one koji u tom trenutku klanjaju ili donaklanjavaju propušteno ako su zakasnili u džemat. Da li je vjerski opravdano da se taj muezzinluk ispusti, kako se ne bi ometali ljudi kad klanjaju (ako su zakasnili na namaz ili klanjaju sunnete, nafile), ili je to sastavni dio namaza i džematskog klanjanja koji se ne bi trebao ispuštati?

U hanefijskom djelu „Hašijeh” koje se smatra zadnjom finalnom recenzijom mezhebski preferiranih mišljenja od Ibni Abidina, šamskog učenjaka (umro 1252.h.) daje se odgovor na to. Po njemu u harame koji se čine u džamiji spada i „...dizanje glasa sa zikrom...” Oni od učenjaka hanefijskog mezheba koji to pak dozvoljavaju u džamiji, uslovljavaju da se time „...ne ometa, spavač, klanjač ili učač...” [13]

U hanefijskom mezhebu se zabranjuje učenje zikra naglas u džamiji, po nekima uopćeno, a po drugima ako bi se time ometao klanjač, učač ili čak, spavač. Prema tome nije dozvoljeno ni u jednom mezhebu, pa čak ni hanefijskom, mujezinluk koji ometa ibadet druge osobe u džamiji.

Zato bi muezzini trebali dobro da paze da li svojim glasnim učenjem, osim ezana i ikameta, ometaju nekoga ko klanja u džamiji, uči i sl. i time čine haram. Izgovarajući neke vidove zikra povišenim glasom po običaju mujezinluka kod nas, sprečavaju time ostale džematlije da izgovore te vidove zikra, pa neka to uzmu u obzir. Zar nije bolje da te zikrove izgovore svi klanjači, nego sam muezzin?!

U krajnjem slučaju, ako neko mujezini učeći naglas, neka prije nego što započne sa glasnim učenjem razgleda malo po džamiji pa ako vidi da neko klanja ili uči Kur’an, neka bar snizi glas toliko da ga što manje ometa, jer često se dešava da neko zakasni na džematile

namaz pa treba da donaklanja određeni broj rekata farda i na mukama je da se skoncetriše zbog mujezinovog glasnog učenja. A doista niko od uleme nije dozvolio da se bilo ko ometa dok klanja.

„Grijeh" puštanja brade

Da li se puštanje brade povezuje sa slijeđenjem četnika ili je to sunnet Poslanika, a.s., njegova praksa i običaj islamskog ummeta?

Brada je bila prisutna u skorašnjoj praksi bošnjačkih Muslimana kao vjerski običaj. Antun Hangi, kršćanin koji je učiteljevao po Bosni krajem prošlog vijeka, pisao je o životu i običajima muslimana-Bošnjaka, oduševljavajući se njihovim likom i izgledom. Kao najmarkantniju stvar kod njih on spominje bradu:

„A da li je takav starac zaslužio toliko poštovanja? Pogledajte ga samo pa mi odgovorite! Pogledajte ono njegovo dugo, obično mršavo lice, ono lijepo, već ponešto ugaslo oko, pa onda onu dugu i kao snijeg bijelu bradu pa ćete se sjetiti na obličja drevnih grčkih filozofa...Moram priznati da i meni kao inovjercu imponuje takova osoba..." [14]

Puštanje brade spada u sunenul-fitre. Nešto što su praktikovali, ne samo Muhammed, a.s., i njegovi sljedbenici, nego i prijašnji Allahovi poslanici i njihovi sljedbenici.

Buharija, Muslim i Ahmed bilježe predanje od Ibni Omera, Allah bio zadovoljan njime, da je Poslanik, a.s., rekao: „Razlikujte se od mnogobožaca puštanjem brade i skraćivanjem ili brijanjem brkova."

U drugoj verziji ovoga predanja od Ebu Hurejre, Allah bio zadovoljan s njime, koje bilježe Ahmed i Muslim, kaže se „...razlikujte se od vatropoklonika ..."

Malikije i hanbelije smatraju da je brijanje brade haram.

Nije pokuđeno urediti bradu otkidajući ono što prelazi preko „kabde", odnosno preko šake kada se obuhvati donji dio brade, niti ono što se nalazi ispod grla.

Buharija bilježi: „Ibni Omer je, kada bi završio sa obredima hadždža, obuhvatao bradu šakom, pa što bi prelazilo preko nje, otkidao".

Po hanefijskom mezhebu brijanje brade je mekruh tahrimen, odnosno mekruh koji je blizak haramu, a kod šafija je samo mekruh.

Brijanje brade ženama, ako im naraste, nije mekruh, nego mustehabb (lijepo).

Nije jasno kako je došlo do ustaljivanja masovnog običaja brijanja brade kod naših muslimana, pošto to nije dozvoljeno ni po jednom mezhebu, osim za žene. Njima je to poželjno (mustehabb) ako im naraste brada, što je rijedak i izniman slučaj. Neki to pokušavaju pravdati time kako četnici nose brade, pa je puštanje brade slijeđenje četnika. Naravno, to nema nikakve logike, jer je takvo opravdanje u suprotnosti sa vjerodostojnim tekstovima, praksom Poslanika, a.s., i običajem koji je doskora vladao ovim prostorima. S druge strane, najveći krvnici, koljači, vođe i ideolozi četništva ne nose bradu. Znači li to da se obrijani muslimani poistovjećuju sa obrijanim ideolozima četništva?! Naravno da ne, kao što se ni muslimani koji puštaju brade ne poistovjećuju sa bradatim četnicima.

Pošto je jasno da puštanje brade ima svoje jako vjersko utemeljenje po svim mezhebima, i u svim prijašnjim nebeskim vjerama i religijama, treba skrenuti pažnju našim muslimanima koji smatraju kako je lijepo brijati se čak i petkom „uređujući se" za džumu, da to ne samo da nije lijep običaj i ne spada u uređivanje za džumu, nego je taj čin haram po nekim mezhebima dok je po nekim drugim pokuđen ili vrlo blizak haramu kao što je slučaj sa hanefijskim mezhebom. Međutim, stalna konstantna praksa ponavljanja čak i mekruha koji je blizak haramu postaje haram.

Posebno bi imami i službenici IZ-e trebali prvi, svojim vlastitim primjerom, pokazati da drže makar do naredbodavne sunnetske prakse Poslanika, a.s., odnosno do njegovog ustaljenog sunneta, u što svakako spada i brada, ako već ne drže do sunnetuz-zevaida koji su stepenom i vrijednošću ispod tog nivoa.

Zakljucak:
Vehabijski „grijesi" su valjana sunnetska praksa

Iz analize ove prakse, za koju kažu da je vehabijska, i njene komparcije sa šerijatskim izvorima, razumije se da nabrojani primjeri ne samo da nisu novotarija u vjeri, već, neki od njih imaju status šerijatske odredbe utvrđene po hanefijskom mezhebu, ili čak po konsenzusu svih mezheba ehlusunnetske provenijencije.

Zato nazivati muslimane koji to prakticiraju vehabijama, novovjercima, novim tumačima islama i sl., doista je deplasirano. To rade mahom džahili i oni koji su opterećeni nekakvim kompleksima. Često su to i oni koji ne mogu da se podrede vjeri, a od nje žive. Oni su i najgrlatiji radi vlastitog interesa, jer se boje da će svijet početi pričati: „Vidi ovoga, on ne drži do vjere, a živi od nje." Zato je potrebno dizati viku na nekakve vehabije i skretati pažnju sa svog nerada i nedoličnog ponašanja. Jer sad je malo teže biti musliman. Ne biva se musliman samo imenom i „dobrim " srcem kao što je

bilo u komunizmu koji je iza nas. Trebalo bi više stvari prakticirati. Redovan namaz, post, ... pa imati i bradu, i nošnju, šerijatsko pokrivanje žene, porodice, i mnoge druge manje bitne stvari. Trebalo bi se pripaziti malo pa ne biti po kahvanama u vrijeme kada bi se trebalo biti u džamiji, niti izbivati po mjestima sumnjivog moralnog karaktera gdje vjerniku uopće nije mjesto, ni u vrijeme namaza niti poslije njega. Pogotovu to nisu mjesta na kojima se treba naći nekakav vjerski vođa ili predvodnik u vrijeme kada bi trebao biti na dužnosti u svojoj džamiji na redovnom džematile namazu ili vjerskoj pouci. Neko ne može prihvatiti takve norme ponašanja. Jednostavno mu se to ne sviđa i onda bira između onoga što Poslanik, a.s., traži i svoje želje i šehveta. Naravno, mnogo je jednostavnije, za one koji su samo profesionalci i koji zarađuju na vjeri, proglašavati vjersko-sunnetsku praksu vehabizmom, dizati viku i sotonizirati nekakve vehabije kod običnog u vjeru neupućenog svijeta nego prihvatati vjerske obaveze i dužnosti regularnom vjerskom praksom kojoj bi se i sami trebali podrediti.

Umjesto da budu pošteni, pa ako ništa drugo, da priznaju svoju imansku slabost i odaju počast onome ko može da provede u život i taj dio vjerske prakse, umjesto da priznaju kako još nisu na imanskom stepenu da to i sami rade, oni nastoje obezvrijediti i omalovažiti vjerodostojnu praksu Poslanika, a.s., liječeći svoje frustracije kojekakvim nazivima za muslimane kao što su: bradonje,

vehabije i sl. U tome idu čak do nijekanja očitih vjerskih ibadeta i sunnetske prakse.

Ako neko još uvijek smatra sve to neislamskom (vehabijskom) praksom, postoje šerijatski i mezhepski izvori u kojima se to lahko može provjeriti. Ako laže koza, ne laže rog!

Što se tiče pomenute prakse u vezi s namazom, koja je bila predmetom žučne rasprave i polemike pri čemu je kvalificirana kao tip „nove vjere", ili „vehabizam", a koja je u svojoj biti originalna islamska praksa koju priznaju ehlisunnetski mezhebi, usuđujem se bez imalo ustezanja napraviti komparaciju. Naime, namaz bez sunneta koje napadaju kao pokuđenu praksu a koji je u običajnoj praksi naših muslimana mogao bi se usporediti sa brvnarom (kućicom) ili s „fićom" (autom) dok bi se namaz sa tim napadanim sunnetima mogao uporediti sa raskošnom palačom ili mercedesom. Ove komparacije su dovoljno zorne ilustracije tih razlika u namazu sa sunnetskom praksom i bez nje. Sprovođenje sunnetske prakse i oživljavanje zaboravljenih sunneta u nekoj sredini ima poseban značaj i vrijednost.

I niko u ime nekakvog „jedinstva" nema prava da traži da se svi vozimo u fići, i da svi živimo u brvnari, da bismo na taj način svjedočili da smo jedinstveni. Takva logika, možda, ima svojih pristalica samo još u Kini i Kubi, a inače je na drugim mjestima već

oborena u čitavom svijetu, pred naletom demokratije. Zato imajmo malo više širine u našim prsima za prava naše braće. Konačno, džennet ima stepene, a džehennem također. Pa bujrum!

---

[1] Vidi, Ahmed Fehmi Ebu Sunne, El-'Urfu vel-'adetu fi re'jil-fukaha' (El-Matbe'a, 1992), 20.

[2] Vidi, Kitabu fedailil-Kur'an, babu te'liful-Kur'an, broj: 4993.

[3] Ovo je prijevod knjige sa persijskg jezika koja je izdana u Teheranu 1941. g. Originalni prijevod naslova na arapskom je: كشف الأسرار، تأليف: روح الله خميني، ترجمة: الدكتور محمد البنداري، الطبعة الثالثة، 1988م.، دار عمار للنشر و التوزيع عمان

[4] Sve ovo navedeno vidi na stranicama Homeinijeve knjige „Otkrivanje tajni": 20, 22, 45, 49, 58, 81...

[5] Vidi, Muhammed Džafer Zarean, Mustafa Rezvani, Svjetlo istine, Prevodioci: Nasiha Pašić, Husnija Neslanović.

[6] Ibid., 12

[7] Ibid., 21

[8] Vidi, Sejjid Sabik, Fikhus-sunne, 1, 462.

[9] Vidi, Atlas svijeta za osnovnu i srednje škole, Izdavačko preduzeće Sejtarija, (1998), 120.

[10] Vidi, Zafer Ahmed El-'Usmani, I'laus-sunen, (Idaretul-Kur'ani vel-'ulumil-islamijje, 1415) 3, 194 -207.

[11] Vidi, Kur'an, 62,10.

[12] Vidi, Ibrahim b. Muhammed b. Ibrahim El-Halebi, Multeka el-ebhur, 1, 121.

[13] Vidi, Ibnu Abidin, Hašijetu reddil-muhtar, 1, 660.

[14] Vidi, Antun Hangi, Život i običaji muslimana, 191.

Suština problema

Ovdje moramo napomenuti dvije krajnosti koje su podjednako naštetile u ovoj situaciji. Prva je pogrešna metodologija da'veta u dostavljanju, bez ikakve sumnje, autentične islamske prakse i druga kao odgovor na to jednom averzijom i odbojnošću što je možda prirodni slijed koji možemo razumjeti iz navedenog hadisa Aiše, Allah bio zadovoljan s njome, kada kaže da bi i ashabi bili odbili vjeru da je započela sa naredbama i zabranama „ne pij", „ne zinaluči" i sl. Poslanik, a.s., je edukovao i odgajao ashabe trinaest godina, uz primjenu najljepše metodologije, pa tek onda je počeo sa ustrojstvom pozitivnih zakonskih normi i ibadeta, klanjajući uz to čitav taj period pored stotina idola u Kjabi, sve do pogodnog momenta da ih uništi kada je osvojio Mekku.

Međutim, moramo naglasiti da je sa druge strane učinjena druga vrlo štetna stvar, što se sva ta vjerska, sunnetska praksa, pokušala i htjela proglasiti „novovjerjem", „vehabizmom", promjenom vjere-mezheba i sl., iako se lahko moglo provjeriti kroz vjerske izvore i dokazati vjerska ispravnost iste, odvajajući pogrešnu metodologiju, koja je možda izazvala revolt i averziju, od vjerskih istina. Treba razlučiti vjerske istine od metodologije kojom se nude. To nije isto.

Zato neka preispitaju svoj odnos prema vjeri svi, osim potpunih neznalica-džahila kojima neznanje jedino možda može biti isprika, a koji su se dali na nekakvu borbu protiv sunnetske prakse, pod raznim opravdanjima borbe za jedinstvo muslimana demagogijom i džehaletom. Naši muslimani i njihove političke i vjerske vođe prisiljeni su naći zajednički jezik sa četnicima, ustašama, nevjernicima, poluvjernicima, komunistima, neokomunistima, šiijama i ostalima, mađutim, kada je u pitanju odnos sa iskrenim vjerskim praktičarima umjesto toga htjeli su obračun i primjenu sile raznim sredstvima; fizičkim maltretiranjem, prijetnjama policijom, racijama i sličnim metodama. Htjeli su muslimanima praktičarima uskratiti dunjalučka i vjerska prava.

Poruka i opomena

Muslimani se stalno moraju opominjati i usmjeravati, jer ta opomena može koristiti vjernicima, shodno naredbi Uzvišenog Allaha: "I opominji, a opomena će koristiti vjerniku"[1].

Ne želim biti ničiji glasnogovornik već samo branim svoje uvjerenje kao onaj koji je poduži period života studirao islam u zvaničnim, poznatim i priznatim, našim i svjetskim edukativnim institucijama, te osjeća vid odgovornosti i vjerske obaveze da se uključi u rješenje problema koji opterećuju neke džemate i neke sredine.

Ako uslovno prihvatimo da ovdje imaju dvije strane, pozivam ih na međusobnu toleranciju koja je svojstvena muslimanima. Allah, dž.š., kaže: "Muslimani su braća"[2].

Posebno bih savjetovao svojoj braći i kolegama imamima u džematima i uopće službenicima u IZ-i da kao najodgovorniji ne podgrijavaju tenzije i napade na muslimane koji se drže sunneta Poslanika, a.s. Neka rastave islamsku, sunnetsku praksu od metodološke netaktičnosti kojom se nudi jer Allah, dž.š., će sigurno i na dunjaluku kazniti i osramotiti one koji se bore protiv i ismijavaju sa sunnetom Njegovog Poslanika, a.s.

Ako sami nisu na imanskom stepenu da se drže nekih Poslanikovih, a.s., uputa i naredbi po pitanju brade i drugih sunneta, neka to ne napadaju iz vlastitog koristoljublja, jer nije na istom stepenu pokuđenosti ili zabrane, nepraktikovati nešto iz kojekakvih razloga i nijekati iz osnova, jer jedno može biti samo grijeh a drugo izvoditi iz vjere.

S druge strane, onaj ko se hoće baviti islamskim da'vetom, pozivom i misionarenjem nije dovoljno da ima samo želju za tim. Uz neophodno znanje, između ostalog, mora uspješno riješiti problem metodologije, preferiranosti i postupnosti u tome. A za to nema klišea i savršenog za svagda riješenog recepta.

Pogrešna metodologija ponekad može da da'vu i islamski poziv pretvori u njegovu suprotnost.

Navodimo citat iz brošure koju je napisao Salih Safvet Bašić (izdanje 1943.g.) kao izvod iz svojih predavanja u bivšoj Šerijatskoj sudačkoj školi u Sarajevu, sa nazivom: „Kratak pogled na razvoj šeriatskog prava & Nešto iz poviesti razvoja ilmi kelama" na tridesetoj strani:

„Hanbelovci su uglavnom svi pristaše tradicije. Svi su izreda muhaddisi, te više drže do predaje nego li do samostalnog zaključivanja razuma. Odtuda je i njihova mržnja prema svakome onome koji se bavi i operiše s dokazima uma. Ovakav pravac nije donio nikakve koristi ehli sunnetu; štaviše, bio je štetan. Predaja se iz dana u dan množila, a znanstveno se nije smjela izpitivati njena vjerodostojnost. Na taj su se način pojavili mnogi apokrifni hadisi. Držeći se samo nakla a odbacujući akl neke hanbelije su (gulati hanabile) izašle pred javnost s čudnim tvrdnjama, kao što je personifikacija Boga, naime da je Bog sličan čovjeku, da ima noge, ruke itd. Osim toga hanbelije su uobće previše konzervativni. Mrze svakoga koji se sa njima ne slaže. Do njihove pojave među islamskom ulemom borba se vodila perom i govorom, ali su je oni pretvorili u borbu oružjem. U Bagdadu ih je tada bilo mnogo. Tu su bili u većini, te su, oslanjajući se na snagu, počeli da svojevoljno progone narod, pretražujući kuće i gazeći svetinju kućnog praga. U čijoj kući su našli nebiz (jedna vrsta pića), prolievali su ga, glasbene

instrumente razbijali, a vlastnika kuće javno bičevali. Miešali su se i u trgovinu. Isto tako i sloboda kretanja bila je ograničena. Ako bi se čovjek našao na ulici sa ženom bio bi zlostavljan i kažnjen. Nevini i pravi ljudi vođeni su na redarstvo i tamo bi se krivo svjedočilo protiv njih.

Jasno je da je ovakav postupak morao izazvati reakciju. U Bagdadu se iz dana u dan pojavljivao sve jači revolt protiv hanbelija. Pa i sama vlast je prema njima počela da zauzima neprijateljski stav. Kao prvu mjeru protiv njih državna vlast izdaje naredbu, da se dvojica hanbelovaca ne smiju zajedno vidjeti na ulici. Pored toga poduzete su stroge mjere protiv mezhebske borbe. No ove mjere nisu imale pravog efekta sve dok nije došao na prijestolje halifa Radi-billah, koji je najenergičnije nastupio protiv hanbelija. Čim je postao halifa, izdao je ovaj proglas:

>>O vi, koji prispodobljujete Boga svome odvratnom licu i obliku, pripisujući mu noge, ruke, pa dapače i kovrčastu kosu, vi koji tvrdite i dokazujete da Bog ima svojstva slična vašim svojstvima, dižete ga na nebesa i spuštate na zemlju. Vi napadate na velike imame, grdite ih i mrzite. Napadate Muhammedovu , a.s., porodicu i kufur im pripisujete. Vi širite pravac, koji je uperen protiv jasnih propisa i zabranjujete zijaretiti grobove velikih ljudi, a pripisujete običnim ljudima keramet i mudžize. Neka je prokletstvo na šejtana, koji vam u ovim prljavim i bogu mrzkim djelima pomaže. Ja, vladar

pravovjernih, kunem se Bogom, da ću vas, ako se ne prođete tih djela, poubijati, a vaše domove popaliti.<<

I zaista ovaj je proglas učinio kraj nasilju hanbelovaca u Bagdadu."

Ne bih ulazio u vjerodostojnost ovog citata i analizu postupaka hanbelovaca (gulatu hanabile) niti u postupak abbasijskog halife Radi-billah (Muhammed b. El-Muktedira Dža'fera b. El-Mu'tedida billah, Ahmeda Ebul-Abbasa, 297-329), pošto bi to sve zahtijevalo pisanje još jedne knjige, već sam ovo naveo samo kao primjer metodoloških netaktičnosti i zabluda s obadvije strane. Primjer u objavljenoj brošuri je dostupan našoj javnosti, što je neko kapitalizirao u lične svrhe i pokušao preslikati na naše stanje u BiH, iako ono nema ni izbliza dodirne tačke sa tim davnim događajem iz historije islama.

Ipak, ovdje bih napomenuo vezano za ovaj primjer, a što se tiče Allahovih svojstava, pripadnik šehadeta mora prihvatiti sve one opise koje je Allah, dž.š., dao za sebe, kao i opise i svojstva kako Ga je Poslanik, a.s., opisao, a došlo je u vjerodostojnim predanjima, naravno, bez personificiranja Njegove Uzvišene Osobe, ali i bez nijekanja i te'vila onoga što je došlo u tradiciji.

Što se tiče namaza, gdje se najviše i reflektuje taj problem kod nas, kao prilog njegovom rješavanju, savjetujem da bi najdjelotvorniji

način bio objasniti onima koji su se razišli u pogledu načina i forme na koji se obavlja namaz da je on ispravan ako se klanja po propisima hanefijskog ili nekog drugog mezheba. Tako je propisano i uzakonjeno u našim vjerskim izvorima, odnosno, konsensuzusu islamskog ummeta. Onaj ko u tome protežira samo jedan mezheb, ili jedno ime u našoj islamskoj baštini, griješi i rediguje islam samo na jedan neznatan promil njegovih vrijednosti. On ne razumije slobodu idžtihada i izbor slijeđenja, kao temelj ispravnog vjerovanja.

Trubljenje o promjeni mezheba i vjere, kroz primjenu nekoliko praktičnih sunneta sa kojima se neki razlikuju, ili bolje odlikuju, demagogija je i blasfemija vjernika praktičara.

Pogledajte iz ove knjige o namazu, H.K. Pruščaka, koja je hanefijske provenijencije, da se elita hanefijskog mezheba (Ebu Hanife, Ebu Jusuf, Muhammed i drugi), samo u pitanjima namaza razišla u desetinama, pa i stotinama mes'ela, dajući ponekad potpuno oprečna stajališta. Ipak, ni za jednog od njih nismo rekli da je mezhepski konvertit i da ga na silu treba istjerati iz džamije, ili prisiliti na određenu praksu, ili stajalište.

Zar nije egzemplaran primjer koji se pominje na kraju Kjafijine knjige, poznat u fikhu kao dvanaest mes'ela, ili „el-mesailul-isna 'ašerije" a koji može objasniti svu besmisao pokušaja samo jedne, unificirane prakse?

U tih pomenutih dvanaest mes'ela namaz je pokvaren po Ebu Hanifi, a ispravan po mišljenju Ebu Jusufa i Muhammeda. Osnova problema je kod pravila na osnovu čega se istupa iz namaza. Kod imama Ebu Hanife izlazak iz namaza je fard sa aktivnošću klanjača, dok kod njih dvojice nije tako, odnosno, iz namaza se može izaći i samo pasivnim „zadnjim sjedenjem".

Dakle, samo zbog jedne osnove i pravila, hanefijska mezhebska pravnička elita se razišla u dvanaest mes'ela, upravo zbog dijametralno suprotnih stajališta, u kojima se namaz proglašava ispravan kod jednih, i neispravan kod drugih.

I dok se takvi krucijalni razlazi tolerišu u Mezhebu, dotle par nebitnih mes'elica koje ne utiču na bit i ispravnost namaza, a nalaze se u praksi kod nekih klanjača, toliko iritiraju neke dušebrižnike za mezheb i vjeru da bi izbacivali iz džamija one koji ne rade po njihovoj praksi, nazivali ih vehabijama i sl. Nije li to šejtanski posao? Tu nešto ne štima. To su neke mutikaše koje gledaju neke svoje interese, a ne interes vjere, jedinstva muslimana i sl.

Kako to da svoju silu nisu otišli istresati na one koji piju, psuju, nikako ne klanjaju, prostituišu se, kradu, ne dolaze džamiji nikako? Ili su to dobre bošnjačke hanefije sa kojima se može skupa živjeti a sa vjerskim praktičarima ne može?!

Preporučio bih da stručnjaci svoga zanimanja govore o svojoj struci; mesari o mesu i bubrezima, piljari o bananama, jabukama i kruškama, poljoprivrednici o pšenici, kukuruzu i sjetvi, stočari o ovcama, kravama i kozama, ljekari o medicini, svršenici političkih nauka možda o Platonovoj državi, a stručnjaci fikha, islamskog šerijatskog prava i metodologije islamske jurisprudencije, neka govore o namazu i drugim ibadetima. Ako neki hoće, ipak, da govore i o tome a nisu kvalifikovani, neka prvo pozavršavaju određene školske, edukativne ustanove i osposobe se na poznatim islamskim univerzitetetima, pa kada dobiju odgovarajuće diplome, akademska zvanja, odgovarajuće nominale, onda možemo raspravljati sa njima i o Šafiji, i Maliku, i Ebu Hanifi, i ostaloj islamskoj baštini. Samo bi tako bilo logično.

Također, onaj ko u izgovoru riječi „amin" naglas u noćnom namazu džematile, u dizanju ruku nakon ruku'a i sl., što je nesporna tradicija Poslanika, a.s., vidi političko nejednistvo muslimana, politički je džahil i daltonista i ne zaslužuje da vodi muslimane ni vjerski ni politički.

Ima ih, koji vjerovatno iz vjerskog neznanja, naravno, u posljednje vrijeme svoju aktivnost, umjesto na pametnije i za vjeru korisnije stvari; kao što je borba protiv nemorala, droge, alkohola, korupcije, mita i sl., usmjeravaju na progon i napade na tzv. vehabije. Htjeli bi

da svoj običajni „šerijat", koji često nije u skladu sa vjerom i hanefijskim mezhebom, naturaju drugima i to: silom, tučom, čupanjem brade, maltretiranjem, izbacivanjem iz džamija i sličnim metodama. Čak se oglašavaju i nekakvim oglasima po džamijskim vratima o zabrani ulaska u džamije i klanjanja, osim po bontonu dotičnih siledžija. Iz kojeg su to mezheba iščačkali i koji mezheb slijede? To ne postoji u hanefijskom, niti bilo kojem drugom mezhebu. To nije islam. To je onaj krajnji rigidni džehalet i imami koji su u takvim džamijama, u kojima se dešavaju takve stvari, nisu na nivou zadatka, jer bi trebali ukazati na štetnost svađa u džematu, pogotovu na štetnost borbe protiv ustaljenog sunneta Poslanika, a.s., Pa imami su se uvijek borili ili trebali boriti za vjeru i prakticiranje sunneta Poslanika, a.s.!

Izgleda da neki žele samo životariti od vjere i džamije. Ne žele islama i islamske prakse u njoj. To se apsolutno ne može i ne smije tolerisati i na to se mora reagovati.

U knjizi „Greške koje se čine kod čišćenja (abdesta i dr.), namaza i u džamiji" šejha Abdul-Aziza Muhammeda Es-Sedhana, kaže se:

„7. Od grešaka je, također, učenje u džamiji naglas, tako da to zasmeta nekome ko klanja ili uči."

Potom se u komentaru ovoga teksta daje objašnjenje učenjaka iz svih mezheba, pa se kaže:

„Nikome nije dozvoljeno da uznemirava čovjeka u džamiji, klanjača, učača, onoga koji zikiri, dovi i sl., za šta je džamija u osnovi i namijenjena. Dakle, nije dozvoljeno ometanje takvih unutar džamije, na džamijskim vratima, niti izvana džamije. Zna se da je Poslanik, a.s., došao jednom prilikom a neki ashabi klanjaju, dok drugi uče naglas, pa je rekao: ‚Ljudi, svako od vas razgovara i obraća se svome Gospodaru. Zato ne ometajte jedni druge učenjem naglas.'

Pa kada je zabranio klanjaču da uči naglas kako ne bi ometao drugoga, onda je pogotovu zabranio da onaj koji nije u namazu ometa onoga u džamiji. Ko učini nešto što zasmeta ljudima u džamiji ili učini nešto što će dovesti do ometanja, to mu se treba zabraniti.'

Pitan je Tadžud-din Eš-Šafi'i o grupi koja uči naglas tako da ometa druge, da li je to dozvoljeno ili nije, pa je rekao:

‚Najpreče je da to ne čine, i najpreče im je to zabraniti.'

Pitan je o tome Zejnud-din El-Maliki pa je rekao:

‚To nije dozvoljeno i vlast to treba zabraniti.'

Od imama Malika se prenosi: ‚Takav se izgoni iz džamije.'

Tako približno je odgovorio i kadija iz hanbelijskog i hanefijskog mezheba."[3]

Dakle, onaj koji je u džamiji ne smije se uznemiravati čak ni glasnim učenjem, (u šta spada i mujezinluk, osim ezana i ikameta) a pogotovu ne fizičkim napadanjem.To bi ustvari vodilo nejedinstvu i razjedinjavanju, a ne sunnetska praksa tzv. vehabija.

Te napade na muslimane po džamijama i džematima mogu raditi samo oni koji nisu ništa naučili od islama i koji ne razumiju hurmet i svetost džamije a huškati ih na takav čin, mogu, isto tako, samo njima ravni ideolozi. Takvima to treba zabraniti po konsenzusu ehlisunnetskih mezheba, kao što smo vidjeli iz pomenute knjige. I neka ne misle da rade u ime vjere napadajući muslimane praktičare i sunnet Poslanika a.s., niti da su time zaštitnici i spasioci nekakve vjerske opcije. To je samoobmana ili rezultat nečije demagogije čak i iznutra IZ-e.

Zato bih preporučio svim poštenim i pametnim Muslimanima Bošnjacima da sebi ne dozvole luksuz da budu od onih koji će napadati druge muslimane; verbalno ili fizički, pogotovu ne u džamijama, gdje je hurmet takvog čina još i veći a grijeh teži.

Naročito ne zbog njihove odanosti sunnetu Poslanika, a.s., jer će time postati gubitnici u oba slučaja; u slučaju da nanesu zulum i nepravdu svom bratu, čeka ih ahiretsko gubitništvo zbog borbe protiv sunneta Poslanika a.s. i zuluma prema muslimanu, a u slučaju revanšizma od napadnutog i dunjalučko gubitništvo.

---

[1] Vidi, Kur'an, 51, 55.

[2] Vidi, Kur'an, 49,10.

[3] Vidi: Strana: 228.